

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата

Відзначаючи важливість Декларації про державний суверенітет України, Постанови Верховної Ради Української РСР "Про проголошення незалежності України" та Акта проголошення незалежності України, схваленого всенародним голосуванням 1 грудня 1991 року,

дбаючи про продовження понадтисячолітньої історії українського державотворення,

підключись про розвиток України як суверенної і незалежної держави,

усвідомлюючи визначальну установчу роль народних депутатів України першого скликання у створенні самостійної української держави – України та відновленні національної державності,

Верховна Рада України ухвалює цей Закон.

Стаття 1. Предмет Закону

1. Цей Закон визначає статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата.

Стаття 2. Засновник сучасної держави Україна – народний депутат

1. Статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата (далі – Засновник) надається депутату Верховної Ради Української РСР (далі – народний депутат), який на пленарному засіданні Верховної Ради Української РСР 16 липня 1990 року проголосував за ухвалення Декларації про державний суверенітет України та/або 24 серпня 1991 року – за ухвалення Акта

проголошення незалежності України чи Постанови Верховної Ради Української РСР "Про проголошення незалежності України" і відповідає вимогам, встановленим частиною другою цієї статті.

2. Статус Засновника не може бути надано народному депутату, який вчинив дії, спрямовані на ліквідацію незалежності України, порушення державного суверенітету, територіальної цілісності України, створення загрози національній безпеці України, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі.

3. Статус Засновника зберігається за народним депутатом довічно, крім випадків, передбачених частиною п'ятою цієї статті.

4. Статус Засновника може бути надано посмертно.

5. Народного депутата може бути позбавлено статусу Засновника у разі:

1) його засудження за кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки України, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, а також передбачене статтями 258–258⁵, 260, 261 Кримінального кодексу України;

2) вчинення ним дій, передбачених частиною другою цієї статті.

Стаття 3. Порядок надання та позбавлення статусу Засновника

1. Питання про надання та позбавлення народного депутата статусу Засновника вирішуються Комісією з розгляду питань щодо надання та позбавлення статусу Засновника сучасної держави Україна – народного депутата (далі – Комісія), що утворюється згідно з розпорядженням Голови Верховної Ради України.

2. Під час вирішення питань про надання та позбавлення народного депутата статусу Засновника Комісія може залучати до своєї роботи представників Секретаріату Кабінету Міністрів України, міністерств, інших державних органів, об'єднань громадян, а також експертів, фахівців та інших осіб, звертатися до Служби безпеки України за отриманням інформації про вчинення народним депутатом дій, передбачених частиною другою статті 2 цього Закону.

3. Комісія вносить подання про надання або позбавлення народного депутата статусу Засновника Голові Верховної Ради України.

4. Про надання або позбавлення народного депутата статусу Засновника видається розпорядження Голови Верховної Ради України.

Стаття 4. Посвідчення і Нагрудний знак Засновника

1. Засновнику вручається Посвідчення Засновника (далі – Посвідчення) і Нагрудний знак Засновника (далі – Нагрудний знак), форма та зразок яких затверджуються Кабінетом Міністрів України.

2. Голова Верховної Ради України вручає Засновнику Посвідчення і Нагрудний знак в урочистій обстановці.

3. Народний депутат, якого у встановленому цим Законом порядку позбавлено статусу Засновника, повертає Посвідчення і Нагрудний знак до Апарату Верховної Ради України.

4. Апарат Верховної Ради України здійснює облік виданих та повернутих посвідчень і нагрудних знаків.

Стаття 5. Права Засновника

1. Засновник з урахуванням особливостей, передбачених законодавством, має право:

1) бути присутнім на відкритих пленарних, урочистих засіданнях Верховної Ради України, засіданнях та інших заходах органів Верховної Ради України та розміщуватися на відведеному для нього в установленому порядку місці;

2) надсилати звернення до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, об'єднань громадян;

3) на прийом Президентом України, Головою Верховної Ради України, Прем'єр-міністром України, Генеральним прокурором, керівником іншого органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх посадовими особами, керівником підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, об'єднання громадян у межах та спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Про результати розгляду звернення Засновника орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівник підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, об'єднання громадян повідомляє Засновника у строк, встановлений Законом України "Про статус народного депутата України" для надання відповіді на депутатське звернення.

3. Засновник має право на отримання дипломатичного паспорта для здійснення офіційних поїздок до іноземних держав у встановленому законодавством порядку.

4. Засновнику за його вибором замість пенсії виплачується щомісячне довічне грошове утримання у розмірі 80 відсотків місячної заробітної плати народного депутата України поточного скликання – члена комітету.

Виплата довічного грошового утримання припиняється у разі:

- 1) настання обставин, передбачених частиною п'ятою статті 2 цього Закону;
- 2) смерті Засновника.

Стаття 6. Обов'язки Засновника

1. Засновник зобов'язаний:

- 1) дотримуватися морально-етичних норм поведінки, гідно нести високий статус Засновника;
- 2) дбати про благо України і добробут Українського народу, використовувати права, надані йому цим Законом, в інтересах держави і суспільства;
- 3) використовувати статус Засновника для утвердження української державності, розвитку України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

Стаття 7. Спільнота Засновників

1. Засновники можуть об'єднуватися в громадську організацію з метою захисту своїх прав і свобод, задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, сприяння органам державної влади, органам місцевого самоврядування у підготовці проектів нормативно-правових актів, здійсненні просвітницької діяльності у сфері державотворення та історії української незалежності.

Стаття 8. Вшанування пам'яті Засновників

1. Виконавцю волевиявлення померлого Засновника або особі, яка зобов'язалася поховати померлого Засновника, надається допомога на поховання.

Розмір допомоги на поховання Засновника та порядок її надання встановлює Кабінет Міністрів України.

2. Увічнення пам'яті померлого Засновника здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. На могилі померлого Засновника за бажанням його чоловіка (дружини), батьків (усиновлювачів), дітей (усиновлених), виконавця волевиявлення померлого Засновника або особи, яка зобов'язалася поховати померлого Засновника, встановлюється намогильна споруда за рахунок коштів державного бюджету України відповідно до зразка, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Стаття 9. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім частини четвертої статті 5 цього Закону, яка набирає чинності з 1 січня 2026 року.

2. Дія положень частини третьої статті 5 цього Закону поширюється на народних депутатів України трьох і більше скликань, крім осіб, які на підставі обвинувального вироку суду, що набрав законної сили, були притягнуті до кримінальної відповідальності та/або щодо яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України "Про санкції".

3. Голові Верховної Ради України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом утворити Комісію, затвердити її персональний склад та положення про Комісію.

4. Апарату Верховної Ради України у межах компетенції сприяти діяльності громадської організації Засновників (у разі утворення).

5. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

1) підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

2) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

3) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

4) забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

6. Кабінету Міністрів України щороку, під час складання проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік, передбачати видатки на реалізацію цього Закону.

7. Рекомендувати органам місцевого самоврядування присвоювати імена Засновників скверам, бульварам, вулицям, провулкам, узвозам, проїздам, проспектам, площам, майданам, набережним, мостам, іншим об'єктам топонімії населених пунктів з метою увічнення пам'яті про Засновників у порядку, встановленому законодавством, зокрема з дотриманням положень статті 3 Закону України "Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій".

8. Рекомендувати юридичним та фізичним особам присвоювати імена Засновників юридичним особам та об'єктам права власності, які за ними закріплені, об'єктам права власності, що належать фізичним особам, з метою увічнення пам'яті про Засновників у порядку, встановленому законодавством, зокрема з дотриманням положень статті 3 Закону України "Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій".

Президент України

м. Київ
3 грудня 2025 року
№ 4700-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ